

HET KOSTERSHUISJE AAN DE BERG

Veel toeristen die Nuenen bezoeken zien aan de Berg een fraai klein huisje staan. Gidsen van het Vincentre, die hun wandeling bij de Lindeboom beginnen, staan altijd stil bij wat zij het 'kostershuisje' of ook wel 'wevershuisje' noemen. Het pandje geeft een goed beeld van de huizen in Nuenen, zoals die in de tijd van Vincent vaak door wevers werden bewoond. Uit de onderstaande geschiedenis blijkt hoe oud de woning is, hoe zij aan haar naam komt en wie er onder meer woonden.

Hoe oud is het huis?

Deze woning van Berg 40 is, althans volgens de ANWB-plaquette op de gevel, in 1763 gebouwd en beleeft dan nu haar 250e verjaardag. Als we hiervan uitgaan, is het huis een jaar ouder dan de straatgenoot uit 1764, de protestantse pastorie van Berg 26, die in 2014 haar 250-jarig jubileum uitgebreid gaat vieren.

De ANWB plaquette met het jaartal 1763

Zicht op de Berg rond 1907, het wevershuisje bij de lindeboom en daarachter het huidige Vincentre.

Een ander bouwjaar?

Maar... in 1972 is het huisje verklaard tot Rijksmonument met de volgende beschrijving en ruime datering: *Dwars woonhuis met schilddak, vensters met kleine roedeverdeling en met luiken, 18e of begin 19e eeuw. Goed voorbeeld van de vroegere woning- en werkplaats van de ambachtsman in het dorp.* Dus toch geen 1763? Hoewel ik geen bewijsstukken heb kunnen vinden voor het bouwjaar 1763, ga ik voorlopig toch van dat jaar uit, totdat het tegendeel kan worden bewezen. Er zijn overigens allerlei, min of meer geloofwaardige verhalen in omloop over de leeftijd en de geschiedenis van dit huis. Zo vertelde eigenares en bewoonster Mien van der Burg in 1969, dat er vroeger bij de voordeur een steen in de muur zat met inscriptie van het jaar 1774. In de periode 1931-1954 zou de steen er uitgehaald zijn en was het 'bewijsstuk' (?) verdwenen...!

De eigenaren en bewoners

Vanaf 1833, toen het pand bewoond werd door wever Hendrik Spee, is het tot nu toe tien keer in andere handen overgegaan. Vanaf 1869 is het exact honderd jaar in bezit is geweest van de familie Van der Burg. Deze bewoners zijn door het beroep dat zij uitoefenden ook de naamgevers van hun bezit geworden. Willem van der Burg was *wever* en zijn dochter Mien *kosteres*. Het pandje wordt daarom nog steeds aangeduid als *wevers- of kosterhuisje*.

Mien van der Burg

Kosterhuisje eind jaren 60, nog zonder ANWB-plaquette

Willem van der Burg

In 1869 kocht de op 5 februari 1838 in Den Haag geboren Willem van der Burg het huis van Samuel van Hoven en de dames Van Renesse en ging hij er wonen. Hij werkte later als damastwever bij o.a. Van Hoven aan de Papenvoort. Het woonhuis en de weverij van Van Hoven stonden aan de straatzijde voor de plek waar zich nu het gemeentehuis bevindt. Het voormalige koetshuis en latere documentatiecentrum Van Gogh is het laatste overblijfsel van deze weeffabriek. Behalve Mien zijn alle kinderen van der Burg destijds uit Nuenen vertrokken. Mien werd in 1931 kosteres van het protestantse kerkje aan de Papenvoort en volgde in die functie Sien Begemann op. Zij bleef dit werk doen tot 1964 en woonde tot 1967 in het huisje. Na Mien van der Burg is het niet meer als woning in gebruik geweest, maar sinds de restauratie vanaf 1969 steeds als winkelpand.

Kosterhuisje anno 1970, maar ook in 2013 is er in de sinterklaastijd weer vanalles te koop, behalve antiek.

Gered van verval

De gemeente Nuenen kreeg het tamelijk vervallen huis in 1969 door aankoop in bezit en liet het restaureren voor 20.000 gulden. Het plan was om het te verhuren en er eventueel een VVV-kantoor in te vestigen. Dat laatste ging echter niet door. Het echtpaar Van Scherpenseel-Waas begon er de antiekhandel 'De Kosterwoning'. Bij de opening van de winkel bracht burgemeester Smits van Oyen een symbolisch offer door een 14e-eeuwse drinkkan onder de vloer te plaatsen, niet ver van de voordeurdrempel verwijderd. Vroeger geloofde men op die manier de kwade geesten te kunnen verdrijven door ze in een pot te 'bannen'. De kan had bij die gelegenheid een eigentijdse inhoud gekregen: een plastic Apollo-raket.

Na het 'kosterhuisje' 13 jaar in bezit te hebben gehad, verkocht de gemeente het pand op 2 maart 1982 aan schilder Giel Meulendijks. Deze had namelijk volgens testamentaire beschikking van Mien van der Burg het voorkeursrecht bij verkoop. Meulendijks verkocht het pandje in 1993 aan makelaar van Santvoort. Het stond al enkele jaren leeg toen Richard van Haaren en Ton Scheepers het in 1998 kochten. Het dak was aan vervanging toe en moest ook geïsoleerd worden. De beide zakenpartners openden er een winkel onder de naam "De Stille Kracht". En... wie er nu binnentreedt, moet nog steeds nederig zijn hoofd diep buigen...

*Mien kijkt vanuit dezelfde deuropening
naar haar opvolger Richard van Haaren*

De volledige versie van mijn artikel staat in de decemberuitgave 2013 van het blad Driehornickels van de Nuenense heemkundekring.

Peter van Overbruggen, Vincentre gids